Ч. 27 (10410). Львів, пятниця 6. лютого 1925. Почтову належитість оплачено гуртом. Рік XLIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10. II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·20 зл. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунія 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 17 сот.

Видає ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“ Начальний редактор д-р ДМИТРО ЛЕВИЦЬКИЙ

Idée fixe.

З нагоди нового вшехпольского проєкту зміни виборчої ординації.

Шо нинішній польський сойм уявляє собою пародію парляментаризму — у цьому, здається, не сумнівається ані один тверезо думаючий польський чи непольський політик. Взагалі парляментарного устрою у Польщі фактично нема. „Сойм каже своє, а уряд робить своє“ — від час до часу лунають ображені голоси зі щораз иншої посольської групи. Непрацездатність сойму голова уряду використав для отримання диктаторських уповноважень у цілій низці справ, — спершу господарських, а потім і наскрізь політичних. Практика показала, що й оті широчезні рямці можуть бути довільно переступлені. Такий випадок, щоби міністр, отримавший двічі ясно й недвозначно висловлене недовіря сойму, всетаки ще отягався з уступленням (історія димісії Міклашевского) — є чимось нечуваним і небувалим у якійнебудь демократичній републиці.

Польські діячі потішають себе, що кріза парляментаризму є нині загальним явищем, і що тим більше Польща, молода держава з першим законодатним народнім представництвом, вибраним серед анормальних відносин, не може мати претенсій бути кращою під цим оглядом від инших своїх старших посестер. Річ ясна, що анормальне животіння польського сойму не має нічого спільного зі згаданою повоєнною крізою парляментаризму, тісно звязаною з крізою повоєнної демократії. Польська демократія не переживає ніякої крізи, бо тієї демократії фактично нема. Нинішня Польща, яка плекає великодержавницькі традиції історичної Польщі у сфері практичної політики, перейняла у спадщині теж від этої історичної Польщі духа, настрої кермуючих верств, психіку, хаотичний і нескристалізований чуттєвий світогляд. Цей дух — це дух шляхетчини. Погляди, якими жила колишня польська пануюча кляса — шляхта, є поглядами величезної більшости сучасної польської інтелігенції, себто знову таки мізку польського народу. Зайшла лише певна „модернізація“ поглядів, відповідно до „модернізації“ структури польського громадянства. Але суть світогляду залишилась та сама, так само, як суть польської державности. Нпр.: колишні польські магнати славили себе найбільш свободолюбними і толерантними мужами, Богом призначеними вибранцями для правління народом. Адже гасло: „За нашу і вашу свободу!“ було одним із передових гасел польської магнатерії і рядової шляхти. Ви не стрінете нині ні одного польського патріота, який не твердив би з гордістю, що конституція повоєнної Річипосполитої є найліберальнійшою конституцією у світі. Відома річ, що автором цієї конституції був кс. Лютославскі, один із найзапеклійших сподвижників скрайного польського консерватизму і націоналізму, пройнятого вірою у свою месіяністичну місію. Історичні парадокси мають теж право істнування, та в даному разі парадоксальною є лише форма. Польської демократії фактично нема так, як її ніколи не було: є лише позбавлені всякого впливу на долю держави й авторитету серед власного громадянства незначні його відламки, які теоретичними програмами, несміливо й залякано, у більше ніж скромненьких формах заявляються „дійсними“ приклонниками дійсного демократизму.

„Польщі брак ідеї!“ — кличе в розпуці один із найчільнійших польських письменників (Ст. Жеромскі: „Przedwiośnie“). Брак цієї ідеї будівничі польського державного корабля і всі його чергові керманичі стараються заступити fixe-ідеєю: що Польща є державою суцільно-національною, ergo Польща істнує лише для Поляків. І не в сорокатому вигляді нинішнього польського сойму й не в партійній деморалізації скривається тайна банкроцтва польського парляментаризму, а саме в отій fixe-idée, якої конвульсійно тримається польська державна рація і яка ввійшла в кров величезної більшости всього польського організованого громадянства.

На практиці воно виглядає так; на загальну суму 444 соймових послів є 89 послів не-Поляків, представників т. зв. національних меншостей, при чому завсіди треба мати на увазі, що найбільша „нац. меншість“ — українська — брала участь у виборах лише на клаптику своєї етнографічної території в Польщі; наслідком своєї пасивности у Сх. Галичині Українці втратили понад 40 мандатів, із чого частина дісталась Жидам, а решта польській „більшости“ — Пястівцям, Брилівцям і ППС-ам. Від перших днів істнування виборного сойму польська „нац. більшість“ маркантно заявила своє відношення до „меншости“; це було з нагоди виборів 1-го президента републики, коли не-Полякам дано пізнати так виразно, як не можна було краще, що їм немає ніякого діла до державних справ польської держави! Коли в пізнійших комбінаціях соймової аритметики поруч із числами тих чи инших польських соймових клюбів видніли числа голосів тої чи иншої „нац. меншости“, то це були — і є — лише епізоди, фрагменти без усякого глибшого значіння: факт залишається фактом, що більшість із 355 польських послів уважає 89 не-польських послів неістнуючими. А що всетаки всіх отих 89 невигідних осіб не можна зразу віддати до арешту ані викинути за двері — сподвижники idée fixe — одноцільної національної польської держави при істнуванню 45 прц. непольського населення — шукають виходу з безвихідної ситуації такими шляхами, які надалі замкнули би доступ до соймових воріт усім непольським громадянам польської держави.

На цім тлі зродився поданий нами вчора карикатурний проєкт З. Л. Н. про зміну соймової виборчої ординації. Оцим проєктом фактичні вдохновителі польської новітньої державности гадають забезпечити працездатність будучого польського сойму. Знехтувавши волю 45 прц. населення, вони гадають спасти державу.

Одна idée fixe родить другу. Їх жде однаковий кінець.

К—и.

В напруженому положенні.

Кілька уваг на церковно-народні теми.

II.

Минулий рік пройшов під знаком целібатної дискусії. Особливо перемиський „Український Голос“ і львівська „Нива“ присвятили цій проблємі багато уваги, обороняючи перед натиском і навіть замахом церковної єрархії усвячені права нашого духовенства і вкорінену традицію східної церкви. Дискусія на актуальну тему була цікава, річева, вирозуміла, та все таки в останніх часах в огляду на апріорну постову церковної єрархії почала вона набирати признак злобенности та погрожувати введенням повного замішання в наше національне життя і скупченням всієї сторожкої уваги на... целібатному фронті.

На сторінках нашого органу літом мин. року постановили ми розвести наскрізь обєктивний розгляд цієї проблеми, допускаючи до голосу прихильників і противників жонатости, або вірнійше — безженности гр. кат. духовенства. На жаль, наша — так сказатиб — анкета не дала позитивних наслідків. Слід з жалем зазначити, що вона не вдалася. Між прихильниками целібату не зявився ані один, що виступив би з переконуючими аргументами, З надісланих нам голосів тільки єдиний о. Березюк, підносячи — так сказатиб — громадянський нерв безженних священиків, вказав на мучеництво о. Галібея в р. 1919, одначе забув додати, що така сама доля стрінула старенького жонатого пароха Монастириск о. Підляшецького. За те проти целібату посипалося безліч дописів з священичих і світських кол зі всіх усюдів Галичини, а навіть з Боснії. В деяких з них так ярко і так реалістично мальовано поведінку целєбсів, що ми уважали вказаним припинити нашу анкету, щоби не викликувати й не підсичувати прилюдного згіршення.

Наші сподівання, що справа целібату розвяжеться виключно в священичих колах, не справдилися. Навпаки, целебатна проблєма напучнявіла, поширилася, стала в значній мірі універсальною справою нашого життя, а це примушує нас знову зупинитися на цій главі нашої незавидної сучасности.

Бажаючи виминути якого-небудь субєктивізму, уважаємо конечним дати цій справі короткий історичний підклад. Новий Завіт не знає заборони священичих подруж. Деякі апостоли, як нпр. св. Петро, були жонаті. І жонатість єпископів в перших віках християнства була правилом. Та вже ап. Павло уважав безженність духовенства вищим ступнем досконалости від подружнього життя. Первісні християне, які кожної хвилі сподівалися приходу Христа, уважали, що стан тілесної чистоти звязує їх з божеськими справами. З другого боку вибивалася противна думка пеовісного християнства, а саме що подружа підносить гідність жінки й утверджує мораль громадянства. Довгий час йшли хитання між цими поглядами, одначе оба вони торкалися всіх християн, а не лише духовних. Духовних обовязували ті самі принціпи, що й инших христіян. Також епископам була дозволена женитьба: тільки заборонено було женитися другий раз; безженність лишалося до вільного вибору кожного духовного, як і світського. Та вже в 2-гому стол. почало проявлятися замилування до тілесної чистоти на ціле життя. Навіть подружа розходилися, щоби в самоті віддатися на службу Богові. Ці настрої довели до того, що в 3-тьому стол. набрало права громадянства домагання, щоби ніякий епископ, священик чи діякон після одержання свячень не женився, а також щоби ніхто не міг одержати свячень, хто оженився з вдовою, морально упавшою або оженився вдруге. Та з часом почали поширюватися єрархічні ідеї, а з ними й нові принціпи. На 4-те стол. припадає розвиток монаших чинів і суперництво монахів з білим духовенством за хвалу вищої святости. Це суперництво підтверджувало погляд в користь безженности, але нікейський синод (325 р.) відкинув заборону священичих подруж. Від того часу в східній церкві устійнилося основне правило, що духовенству (епископам, священикам і діяконам) можна оставати в подружньому звязку, заключеному перед свяченнями з чистою жінкою (дівчиною). Ця практика в загальному зарисі до нинішнього дня обовязує в грецькій церкві з тим, що священики не можуть входити в подружні звязки після смерти першої жінки, а епископи мусять розвязати своє подружа, якщо були жонаті. Одначе це останнє

Всенародне Віче

в церковно-народніх справах відбудеться у Львові в неділю, дня 8-го лютого 1925 в великій салі „Музичного Товариства" ім. Лисенка, вул. Шашкевича ч. 5, о год. 11-ій в полудне. Просимо численно явитися!

За Український церковно-народній Комітет:
Юліян Романчук, предсідник. *д-р Богдан Барвінський*, секретар.

правило не має під теперішню пору ніякого реального значіння, бо епископи звичайно походять з черців. Ці постанови є дотепер обовязуючими в східній церкві (зединеній і незединеній).

За те римські епископи вже з кінцем 4-того стол. вимагали безженности від всіх духовних, та свої домагання переперли вони тільки після завзятої й затяжної боротьби. Від 8-мого стол. загострено вимоги безженности, та все таки більшість духовних у Франції, Німеччині і в північній Італії (де не мала екзекутивного значіння монархічна влада пап) більшість священиків, а також і деякі епископи жили в подружньому стані. Моральне звироднілення римської церкви в 10-тому стол. і непереможні вимоги природи, що тільки з надзвичайними труднощами дадуться збгати в протиприродні рамки, а вкінці оправданий острах ізза неморальних наслідків насильного целібату — зробили неможливим переведення целібатного принципу. Деякі епископи на власну руку мусіли дозволяти богословам вступати в подружній стан. З другого боку найревніщі оборонці бережности мусіли признавати, що подружне пожиття священиків є зразком християнської моралі. Та теорія про вищий ступінь священности духовенства, середньовічний тін до аскетизму поруч з вибуянням розхрістаної зміслововсти — все те утвердило в народніх масах погляд, що тільки св. Тайни, одержані з рук нежонатого священика, мають священну силу. Такий погляд, в значній мірі забобонний (бо відомо, що Італія й Еспанія ще й сьогодня з погляду на маси являються найбільш забобонною країною!), був основою й союзником папства в переведенні загального целібату. З хвилею, коли папство почало набирати сил, звернуло свої намагання в напрямку відірвання слуг церкви від держави і родини. Бо тільки духовенство, звільнене від **д о м а ш н і х** і **г р о м а д я н с ь к и х** **о б о в я з к і в**, могло забезпечити независимість церкви від державної влади та служити знаряддям єрархічно-монархічних тенденцій папства. З хвилею, коли за Григорія VII. змогліся папська всевлада, появився в 1074 р. розпорядок про загальний целібат. Розпорядок папи Григорія VII. постановляв, що кожний жонатий священик, який сповняв би сакраментальні функції біля вівтаря, і кожний вірний, який з рук такого священика приймав би св. Тайни, підлягає клятві. Цей розпорядок був тільки повторенням розпорядків папи Миколи II. і Олександра II., але аж Григорій VII. насильними засобами рішив боротьбу в користь целібату. Прогнання жонатих священиків від церковних престолів супровожалося в деяких країнах серед великого замішання й обурення. Все низче духовенство одною лавою стало в ряди опірних. Епископів і папських легатів зневажано, а навіть погрожувано їм смертю. Але безцеремонний в засобах і тонкий політик Григорій VII. увів в боротьбу проти жонатих священиків народні маси. І тільки вони і їхні забобони були союзниками папи за целібатом. Та ще після смерти Григорія VII. справа не була зовсім розвязана, про що свідчать між иншим постанови обох латеранських синодів (1123 і 1139).

Страшні наслідки насильного целібату є загально відомі. Нарікання на моральну розхрістаність духовенства є такі старі, як і целібат. Якраз наслідки целібату дають найбільшу й найуспішнійшу зброю в руки противників римської церкви. На ту тему є ціла література, яка незвичайно ярко й документно малює моральні спустошення серед римо-католицького духовенства. Не лише життя священиків в далеких закутинах, яке з природи річи мало підлягало громадській контролі, але й життя прелатів, епископів і кардиналів в самому Римі являється різким запереченням доцільности примусового целібату. В змаганні знайти захист перед неминучим розкладом деякі епископи в правильному порядку дозволяли на пожиття в конкубінаті. Відкрито того не роблено, але мовчки навіть папи в XIV. і XV. стол. потурали крикові природи, що проявлявся у священиків і епископів.

І знову минали століття, а справа целібату тратила реальний ґрунт під ногами. Гуситські рухи знову викликали боротьбу за право подружнього життя священиків, а реформація перший свій удар звернула проти целібату. Реформаторські письменники і проповідники всіх конфесій угрунтували право священиків на подружне життя законами природи, св. Письмом і старохристіянськими звичаями, одночасно ілюструючи яркими прикладами наслідки целібату. Вже нераз тверджено, що поруч инших відємних явищ, які в ряди-годи занадто різко проявлялися в римо-католицькій церкві, целібат був одним з тих таранів, що хвилею реформаційних рухів потряс майже цілою Европою і відірвав від звязку з Римом половину Европи. **Н а с и л ь н и й ц е л і б а т** потряс основами родини, захитнув в ріжних часах суспільну мораль, став зброєю в руках противників Риму, довів між иншим до завзятої боротьби в реформаційному руху. Правда, у висліді століть він змінив організаційні вузли римської церкви, перетворив римо-католицьке духовенство в легко-рухому армію, але за те католицька церква поплатилася втратою своєї єрархічної суверенности в половині Европи.

І хоч від хвилі целібатного закону Григорія XII. минає майже тисячка літ, хоч целібат є вже суттєвою признакою римського духовенства, хоч він може похвалитися традицією, яка сягає в глибину століть, то фактично ще й сьогодня та справа не перестала бути актуальною. Постійно час до часу зринають намагання низчого римо-католицького духовенства до знесення целібату. Заходи духовенства усунути канонічний примус щодо целібату відкинув Григорій XVI. і Пій IX. Старокатолицький рух теж довів до знесення целібату. І сьогодня ще — то тут, то там — виринають думки, що целібат не був щасливою реформою та що балачки, які пошкулюють римській церкві, мають своє джерело в целібатному примусі.

Приглядаючись важенним історичним подіям, маючи змогу глянути на справу з історичної перспективи, мусимо ще з більшим острахом глядіти на целібатні експерименти у нас, — на границі католицизму і православія.

По широкому світі.

Французький парламент прийняв більшістю голосів рішення, щоби не держати при Ватикані амбасади, лише обсерватора.

Французький уряд святкував пятидесятиліття французької конституції.

У Данцігу не можуть делегати Ради дійти до порозуміння щодо вибору нового голови. Тому найвищий комісар просив Лігу Націй, щоби на сесії у марті призначила сама голову, який, згідно з паризькою конвенцією, має бути Швайцарцем.

Представник С.С.Р.Р. у Відні Иоффе має бути поіменований амбасадором у Токіо.

Англія, Франція та Італія ведуть переговори, щоби виступити спільно в справі турецько-грецького конфлікту щодо видалення з меж Туреччини екуменічного патріярха.

Сербський премієр Пашич висловився проти федеративного звязку з Хорватією, заявляючи, що між Сербами, Хорватами та Словенцями не можна провести виразних меж.

Англійський кабінет, по вістках „Дейлі Телеграф", має в найблизшому тижні предложити нарис нового пакту для забезпечення східно-европейського миру.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист у добі лихоліття!!

Проти целібату.

Народна Організація Українців міста Львова під проводом інсп. І. Ліщинського відбула в неділю 1. лютого ц. р. більшу нараду, присвячену головно справі примусового целібату під сучасну хвилю особливо шкідливого і небезпечного для української нації. Після реферату п. О. Пеленського і всесторонної дискусії принято одноголосно слідуючі резолюції:

Народна Організація Українців міста Львова:

1. протестує проти змагань деяких чинників в єрархії українсько-католицької Церкви накинути примусовий целібат духовенству цієї Церкви наперекір волі народу і основним законам статута Унії з 1596 р.;

2. взиває ті самі чинники провадити виховання молодого клиру в національному дусі з пристосуванням до тих обставин, серед яких прийдеться йому вести український нарід не тільки в релігійно-духовних, але також у всіх загально-національних, а тим самим і клясових справах, згідно з віковою традицією української Церкви.

Осип Турянський 2)

Кость бере жінку на іспит.

(Продовження.)

III.

Що його робити? Я прикидив місце, спинив коні, устав на возі, подав пані поцесорці руку та посадив її гарненько по лівім боці коло себе. Люльку сховав я до кишені, щоб моїй пані не пускати диму під носик і легесенько поцвігував батіжком на свої коні. По якомусь часі я запитав пані поцесорку:

— Якже вельможній пані сидиться коло мене? Чи вже пані не боїться?

— Ні, — каже пані.

Тимчасом сонце вже зайшло й почав потягати легенький вечірній холодок. Нараз десь недалеко щось обізвалося, ніби сова. Пані поцесорка вхопила мене за руку і крикнула:

— Ой, Костю, мені дуже лячно...

Як так вона сказала, присунулася дуже близько до мене та може нехотячи притиснулася до мого боку. Ух, як мені гарячо стало!... Я навіть забув їй відказати, що нема чого боятися. Замісць того я виняв із кишені люльку, устромив собі в рот і почав завзято пакати. Тоді пані поцесорка голосно засміялася й каже до мене:

— Костю, а смакує вам порожня й незапалена люлька?...

Мені здається, що я мусів дуже почервоніти на лиці. Я сховав люльку назад у кишеню та почав, сам не знаю, чого, непотрібно кликати на коні „вйо! вйо!" Потім шибнула мені через голову така думка:

— Ти, мой, хлопе, чи знаєш ти, що перший раз у твоїм життю сидить коло тебе гарна пані та ще так до тебе пригорнулася.

По якійсь хвилі пані поцесорка обізвалася:

— Костю, що ви так думаєте?

Я кажу:

— Прошу пані, мені так думки помішалися, що тяжко сказати...

— Чомуж вам, Костю, так думки помішалися?

— Бо бідний чоловік тільки мучиться на сьому світі...

— Чомуж ви мучитесь на сьому світі?

— Ріжні клопоти.

— Які?

— От, наприклад, перший клопіт: У мене лиха й погана жінка...

В сьому місці Настя, що досі мовчки з закопиленими губами слухала оповідання, обізвалася сердито:

— Ого! вже починаєш баляндраси гнути!... Дам я тобі „лиха й погана жінка!"...

Одначе Кость не зважав на жінчині слова й розказував далі:

— То ви, Костю, — каже пані поцесорка, — не любите своєї жінки?

Я на те:

— Алеж прошу вельможної пані, як можна любити таке старе бабище...

Після того слова Настя сплеснула руками і крикнула до жінок та чоловіків, що сиділи довкола неї:

— Ой, кумоньки добрі! Прошу вас замкніть мому чоловікові ту нехарапутну губу, бо, хресте святий, не витримаю...

Громада успокоїла роздратовану жінку, а Кость оповідав далі ось як:

Пані поцесорка питає мене:

— А якби ваша жінка була така молода як я, то чи ви її любилиб?

Я на се:

— Ох, прошу вас, вельможна пані, не згадуйте мені того, що неможливе, бо мене надармо оскома бере...

Настя вмішалася знову до розмови словами:

— Змилуйтеся, люде, прошу вас, припріть йому ту брехливу хавку, бо так її перебю, що вижене йому рот наперед носа!

Гості засміялися, а Кость тішився, що його жінка чим раз більше сердиться. Її гнів додав йому розмаху.

Але тут нова думка блиснула в Костевій голові. Своїми хитрими очима він обкинув усю громаду в хаті та почав розказувати про кабана, що одного разу станув йому на дорозі. Тоді Лупь Семенюк перебив його словами:

— Костю, та куди ви залізли? Де пані поцесорка, а де кабан?... Говоріть же до прикладу!

— До прикладу, до прикладу, починайте з кінця про пані поцесорку! — загомоніли жінки й мужики.

Кость усміхнувся непомітно та звернувся до слухачів з ось яким питанням:

— Панова громадо! Я розказував би далі, алеж ви самі чуєте, як моя стара злоститься...

Та заки ще хтонебудь із гостей мав змогу відповісти, Костева жінка перша закликала:

— Бреши, бреши вже до кінця!... Хай ми знаємо, до чого ти добрешешся...

Лупь Семенюк засміявся вкупі з иншими та сказав:

— І будь мудрий з бабами! Говориш чоловіче, жінка кричить, мовчиш — вона кричить, чому ти не кричиш?... Ет, ви, жінки, маєте всюди розум, лиш не в голові...

Кость почав так розказувати далі:

(Продовження буде.)

Як добиралися до України.

Ленін і Раковський.

В третій декаді січня ц. р. минув рік від смерти Леніна. Очевидячки, що ці роковини відсвяткувала гідно вся Раденщина. Преса посвятила цим роковинам окремі збільшені видання своїх органів. На сторінках української радянської преси появилося теж багато статтей про Леніна та ленінізм. Всі вони переважно теоретичного характеру. Та є між ними одна чисто мемуаристичного характеру і їй хочемо присвятити дещо уваги. Маємо на думці статтю Християна Раковського п. з. „Ілліч і Україна“, поміщену в харківських „Вістях“.

Раковський згадує про ті часи, коли большевики щойно забиралися до України. І ось тут цікава кар'єра самого Раковського. В 1917 р. він вийшов з румунської тюрми та опинився в Одесі. По заключенню берестейського договору поїхав до Москви і там явився перед Леніном у квітні 1918 р. У Леніна стрінув Раковський Свердлова і попрохав у нього якось кімнати, в якій він замешкав би. Свердлов спершу дав йому виминаючу відповідь, а потім подумавши, повеселійшав і сказав таке: „Добре я вам дам кімнату, але чи не згодитеся ви вести переговори з Україною?“ З цим погодився і Ленін. Раковський згодився і з того моменту почалася його карієра. З голови делегації став він опісля головою українського большевицького уряду. Та ще кілька слів про цю делегацію. Ленін пояснив Раковському, що большевики мусять вести переговори з Україною, бо до того зобовязалися в берестейському договорі. Одначе переговорів не треба трактувати поважно, бо все воно переходове та проминаюче. Делегація поїхала до Курська і там довідалася, що на Україні гетьманський переворот. Ленін, повідомлений про це, дав делегації таку телеграфічну директиву: „Зверніться просто до німецького командування в Києві й заявіть, що ми вважаємо за краще вести переговори з постійною владою на Україні, тобто зі самими німецькими ґенералами, ніж із владою української буржуазії, яка часто змінається“.

Остаточно гетьман почав переговорювати з большевиками. Большевицька делегація під проводом Раковського та „Українця“ Мануїльского піддержувала перш за все діяльність комуністів на Україні, а навіть обмірковувала на спілку з ними можливість державного перевороту. З делеґацією Раковського переговорював не тільки гетьманський уряд, але й українська демократія устами Винниченка. Згідно з твердженням Раковського Винниченко погоджувався тоді на радянську владу на Україні під умовиною, щоби йому дали повну волю в справі переведення українізації. Винниченко мав сказати нібито таке: „так само як ви створили диктатуру робітників та селян у Росії, так нам треба створити диктатуру української мови (?) на Україні“. Раковський очевидно поінформував про це Леніна, а той сказав таке: „Звичайно справа не в мові. Ми згодні визнати не одну, а навіть дві українські мови, але щодо їх радянської плятформи, то вони нас обдурять“.

Та все це минулося і наспіли часи, коли Раковського призначили головою большевицького уряду для України. Раковський жалувався перед Леніном, що він не Українець і йому важко буде виконати свої зобовязання. Ленін на це сказав: „Чи не можете Ви знайти серед Ваших бабусь якусь Українку, щоби таким чином встановити Ваш український родовід?“ Раковський відповів, що всі його бабусі на жаль Болгарки.

Раковський поїхав на Україну в характері голови уряду, не зважаючи на те, що в нього всі бабусі Болгарки. Йому дав Ленін директиву, щоби намагатися за всяку ціну притягнути на большевицький бік усі ті українські організації, які згодні стати на радянську плятформу. Раковський згадує про одну таку, а саме про українських боротьбістів. Голова есерів боротьбістів Полоз, що попав у склад делегації директорії УНР. для переговорів з большевиками. Цей Полоз спік дві печені, бо переговорював як представник УНР. з урядом большевиків, а як голова боротьбістів із центральним комітетом партії большевиків-комуністів. По ньому продовжував ці переговори в Харкові вже з КП(б)У боротьбіст Блакитний, теперішній редактор харківських офіціяльних „Вістей“. Боротьбісти домагалися їхньої участи в уряді України. В партії КП(б)У був завзятий спротив одного крила проти участи боротьбістів в уряді. Те крило заперечувало взагалі українську національну проблему. Тут то компромісовцям із КП(б)У, до яких зараховує себе і Раковський, прийшов з допомогою Ленін. Він був за порозумінням. Остаточно перемогла ідея згоди і двох українських боротьбістів увійшло в склад уряду України. Ленін піддержував теж справу прийняття боротьбістів до III. інтернаціоналу, хоча вона й провалилася, не зважаючи на Леніна.

Раковський пише, що Ленін все дуже завзято виступав проти „русотяпства“ комуністів з України. Найважнійшою передумовою успіхів большевизму на Україні було правильне вирішення селянської проблеми. Ленін був проти агітації за комунами на Україні, а також проти організації т. зв. радгоспів (радянських господарств латифундій), які дуже обурювали українські селянські маси. Раковський твердить, що він сам був у тих справах дуже уступливим, а Ленін все одно докоряв йому за те, що він йде ще далі на всякі уступки українським селянам. Ленін причинився у великій мірі до ліквідації тої політики на Україні, яка там проводилася до грудня 1919 р. Саме на грудневій конференції російської компартії цю політику осуджено та намічено новий земельний закон для України. Далі твердить Раковський, що заслугою Леніна було теж погодження двох течій у комуністичній партії большевиків України. Одна частина тої партії була проти українізації та проти всякого контакту з національно-свідомими Українцями, навіть такими, що стояли на радянській плятформі. Ленін був компромісовцем в українських справах і був завсіди проти надмірного та непролетарського „русотяпства“.

Ось таку сильветку Леніна дав Раковський. Очевидячки, що тим самим він яскраво підкреслив і своє становище в тих справах. Він усе був таким же компромісовцем як Ленін. Ми не входимо в аналізу цих тверджень Раковського про українофільство Леніна та самого Раковського. Та все таки вважали за вказане поділитися з нашими читачами повищими рядками про спомини Раковського. Це було тим більше вказане, що всі наведені факти свідчать про те, що Ленін йшов на уступки нашому життю. А життя на Україні ставило все нові й нові домагання уступок. Найважнійшим чинником, з яким треба було рахуватися большевикам на Україні, було селянство. Це розумів Ленін, але не розуміли цього всі доморощені українські „русотяпи“-комуністи. Ці уступки йшли з боку комуністів все далі й далі, та довели остаточно до теперішньої українізації, закріплення земельної власности, передачі ліса і т. п. Самі комуністи ствердили своєю тактикою, що українське селянство — це сила, з якою треба рахуватися. Ми віримо, що це селянство ще не сказало свого останнього слова про свою державність.

в. м.

Франція і С.Р.С.Р.

Здавалось би, що поміж Парижем і Москвою повинна істнувати як найкраща гармонія.

На такий погляд складається чимало причин. Перш за все спільність французько-російських інтересів істнує по війні так само, як перед війною. Союз з Польщею і протеґування польсько-румунсько-турецького протибольшевицького бльоку (ідея Пуанкаре) в нічому не змінює багато поважнійшого факту, що і на Близькому і на Далекому Сході інтереси Франції збігаються з інтересами СРСР. (як спадкоємця кол. Росії), маючи проти себе — інтереси Англії. З другого боку цілком немаловажним є момент приходу у Франції до влади Ерріота, — того самого Ерріота, який ще як бурмістр Ліону мав славу симпатика нової рад. влади, як такий їздив три роки тому до Москви й у инші міста Рад. Росії, та повернув з тієї подорожі рішучим прихильником думки визнання рад. влади й навязання з нею правильних взаємин. Що правда, то такої думки був і Мек Донельд. Але Мек Донельд провалився, — його ідеї не найшли ще відповідного ґрунту в Англії. За те становище Ерріота змінилося, — наглядна познака, що радикально-соціялістичний кабінет у Франції має рацію істнування, має підпору у масах і є в силі проводити намічену програму.

Чомуж відносини поміж Францією і С. Р. С. Р. майже від першого дня взаїмного визнання не пішли ані крок вперед на шляху реальної співпраці? Чому вони все ще вазначуються лише виміною дипльоматичних нот, — нот протестів та виправдувань?

Головна причина цього, це з ґрунту відмінне поняття про міжнародні взаємини у державних діячів соціялістичної Франції й нинішніх правителів большевицького Союза. В середній і західній Европі та на всьому культурному світі обовязують деякі принципи, яких тримаються держ. мужі й дипльомати без огляду на свою партійну приналежність та на ріжниці політ. світогляду. Першим і найголовнійшим принціпом у міжнародніх взаєминах є принціп невмішування у внутрішні справи другої держави. Кожна держава має право довільно зміняти в себе державний устрій і довільно препарувати найштудернійші закони. Як що з цією державою навязує хто правильні дипльоматичні зносини, так ні трішки не вмішується у її внутрішні реформаторські змагання, обмежуючись лише до відповідного забезпечення інтересів своїх громадян у тій державі. Але московський уряд і його заграничні представники ніяк не в силі погодитися з таким „буржуазним пересудом“. Кожна держава є для Москви тереном комуністичної агітації й предметом, який входить у рахунок на будучу всесвітню революцію. Французький посол у Москві, Гербет, був примушений вже двічі протестувати проти спроб рад. влади дальше підтримувати комуністичний рух у Франції. І радянський посол у Парижі, Красін, і один із найчільніших діячів Рад. Союзу, Зіновєв, дуже недипльоматично вибалакалися зі своїми пропаґандистично-революційними поглядами.

Другою великою перешкодою для франко-рос. справжньої згоди, це справа довоєнних царських боргів. Цю справу обі держави мали полагодити в першу чергу, зараз після офіц. визнання. Досіль не тільки цієї справи не полагоджено, але недавно сам голова Наркомісарів СРСР., Риков, висловився дуже скептично про признання Французам їхніх вимог. У Франції ця заява викликала велике огірчення, яке стане зрозумілим, коли зважити, що у довоєнних російських державних паперах є уміщений капітал не тільки французьких банкирів, але найширших верств французького народу. Французи зовсім не вимагають від большевиків, щоби вони виреклися своїх ідеольоґічних принціпів, вони хотять лише звороту своїх грошей. Річ ясна, що вони не можуть всміхатися до думки, що їхні гроші мають служити большевикам для ведення революц. пропаґанди в їх власному краю...

Приклад із франц.-радянськими взаєминами є дуже повчаючий. Пройде ще чимало часу, поки два цілком ріжні світогляди найдуть шлях справжнього порозуміння.

ОСТАННІ ВІСТИ.

Автономія Сх. Галичини.

Дня 4. лютого на засіданні конституційної комісії приділено послові Незвалковскому реферат над внесенням ППС. у справі автономії для Сх. Галичини.

Польща не має почтових прав у Данціґу.

Високий комісар Союза Народів видав 4. лютого рішення в справі польської почти в Данціґу, яке каже, що польська почта в Данціґу призначена виключно для польських урядів в Данціґу і не має права удержувати почтові урядження поза централею на пл. Гевелія. Польський уряд протестує у С. Народів.

Справа Бесарабової на соймі. комісії.

4. II. відбулося засідання комісії для розслідження відносин у вязницях. Ухвалено втягнути до звіту комісії також протоколи про поліц. відносини. На засіданні комісії, що відбудеться сл. тижня, затвердять протокол із візитації вязниць. На внесення пос. Інзлера ухвалено вибрати підкомісію, до якої війшли посли: кс. Вирембовскі, Узембло і Звежиньскі для розгляду актів справи Ольги Бесарабової і дисципл. актів підкомісаря Лабяка, щоби познакомитися з матеріялом для остаточної редакції протоколів.

Вбийники о. Дуркота стануть перед наглим судом.

В жовтні м. р. вбито в Коршові (б. Рави руської) пароха о. Дуркота. Тепер у жовківськім повіті придержано двох небезпечних бандитів братів Судолів. Поліційно слідча експозитура сконстатувала, що вони вбили о. Дуркота. Вони й признались до злочину. 13. січня ц. р. хотів їх арештувати постерунковий Новак із Кристинополя. Вони його розброїли, а кріс переховували в гробниці на кладовищі в Жовкві. Доконали також багато инших бандитських нападів в околиці. Перевезено вже обох до Львова. Наглий суд над ними відбудеться в найближчих днях.

Економічна злука Австрії з Мадярщиною.

„Морнінг Повст“ звідомляє, що один член французької делеґації до Союза Народів має предложити плян економічної злуки між Австрією й Мадярщиною. Думають, що Чехословаччина прилучиться до цього внесення. Часописи звідомляють теж, що між Австрією й Мадярщиною йдуть переговори для введення спільної валюти.

Криваві заворушення в Греції.

В Атенах підчас комуністичної маніфестації за миром прийшло до поважних заворушень. Було 5 убитих і понад 60 ранених. Комуністи видали відозву до війська, щоби збунтувалося в разі війни з Туреччиною. Туреччина задумує виділити ще 34 грецьких епископів і духовників.

Українці в Парижі.

„Союз українських громадян у Франції“.

Ми вже інформували наших читачів коротко про те, що в Парижі відбувся недавно зїзд українських громад. Ми подали і короткий перебіг того зїзду за парискими „Последніми Новостями“.

Та ось тепер тіж „Последнія Новості“ приносять знов досить подрібний звіт з инших зборів Українців у Парижі. На цих зборах зорганізувалося нове еміґрантське товариство „Союз українських громадян у Франції“. Зі звіту довідуємося, що названий союз повстав для противаги „Українського Еміґрантського Центру“. В чомуж діло? В перших днях січня повстав „Еміґраційний центр“ а при кінці тогож місяця зорганізувався „Союз українських громадян у Франції“. Виявляється, що це нове товариство заснувала та опозиція, яка виявила себе на попередньому зїзді в перших днів січня. На чолі опозиції стояв тоді п. Норич-Дзіковський. Опозиція вийшла зі складу „Еміґрантського Центру“ через те, що він мав чисто „петлюрівську“ політичну закраску, хоч і намагався бути на словах безпартійним.

Речники січового стрілецтва запротестували устами Норича-Дзіковського проти евентуальних політичних коншахтів Петлюри та його поклонників під фірмою „Еміґрантського Центру“, тим більше, що на чолі того останнього стала людина в особі п. Шумицького, що не давала ніяких ґарантій аполітичної діяльности Товариства.

„Последнія Новості“ подають, що нове Товариство „Союз українських громадян у Франції“ стало на становищі „радянської політичної платформи“. На чолі товариства став п. Норич-Дзіковський. Справоздавець названого органу каже, що ця „сменовеховщина“ серед української еміґрації є тим замітна і тим своєрідна, що заіснувала вона завдяки „польському режимові на східних „кресах“ і в Східній Галичині. Першою передумовою тої „радянської“ тактики для Українців з під стягу Норича — пише справоздавець — це девіза „нехай буде сам чорт, щоби тільки не Поляки“, а другою девіза — „краще синиця в руках, ніж журавель на небі“. (Синиця — це українізація і державність!).

Нам важко висвітлити всю справу взаємовідносин між одною і другою групою еміґрантів. А важко тому, що ні один з парижських Українців не вважав за вказане поінформувати нас про те, що діється серед української еміґрації у Франції. А вірити російському освітленню тих відносин незвичайно важко. Та все таки з деяких даних можна зрозуміти ту ситуацію, яка приневолила частину еміґрантів під проводом Норича виступити з „Українського Еміґрантського Центру“. Центр став цілковито на услуги Петлюри та його прихильників. А від імени цього останнього вже намагається робити й поза Францією заходи для організації якихсь старшинських кадрів для невідомих покищо протибольшевицьких військових формацій.

Дрібні вістки.

У Баку вибухла найбільша нафтова шахта. Полумя зросло до 50 м., 27 осіб згинуло.

Ціни збіжа у Франції сильно зросли. Міністерство хлібообства має занятись цею справою, щоби оминути невдоволення населення.

НОВИНКИ.

— **Вчорашне число** нашого часопису у великій частині перших примірників розійшлось з видрукованою другою сторінкою на місці третьої. Його сконфісковано за другу половину статті „Українські Жиди. Похлик д-ра Ізраеля Вальдмана“.

— **Заміна української школи на польську.** 7-клясова школа українська в місті Рівному, котра виробила собі маленьку традицію доброї школи на цілу околицю, потроху заміняється на польську. В останні часи посеред шкільного року [illegible] розпорядком керовника школи п. [illegible]ського половина головнійших предметів з української викладової мови переходить на польську мову викладову. Сумно стає, що сам керовник школи поспішає „догодити“ Полякам.

— **Спростування.** Прот. Юліян Романчук просить нас справити похибку у передучорашній обзві про віче, де його підписано „д-р“.

— **Нові ціни почтових друків.** З 1. лютого вийшов у силу новий розпорядок мін. промислу та торговлі щодо платних почтових друків. Звичайні листівки коштуватимуть 1 сотика, подвійні 2 сот.; почтові переказ[и], краєві та закордонні (з післяплатою чи без); тез. бланкети 2 с.; посвідки для висилки телеграми 10 с.; статист. формулярі 1 сот.; надавчі почтові книжки 1 з. 70 с., а відбірні 60 с.; книжки на відбір почт. знаків 20 сот.; списки почт. урядів 3 зол., додатки до списків по 10 сот.; мапи почтової сіти 50 сот. для урядів, 2 зол. для приватних осіб.

— **Курцям на увагу.** Від 1. лютого подорожів тютюн. Обовязуючі поцінси на папіроски такі: Каїр 10 сот., Сфінкс 8½ сот., Каліф 7 сот., Арістон і Паші 6 сот., Єгипетські, Egit, Мідас 5 сот., Ерго, Медіюм 4 сот., Ревю, Клуб, Клюб, Нон плюс ультра, Президент 3½ сот., Grand Prix, Спорт 3 сот., Cowboy, Дамські, Маркіза 2½ сот., Кізорі[?], Орел 2 сот., Радіо, Висла 1½ сот., Сокіл, Ванда 1 сот. Тютюн до папіросів за 100 грам.: Кіп 1 зол., Ксанті 6 зол., Найдобірнійший (najprzedniejszy) султанський 5 зол., Найдобірнійший македонський 4 з., Найд. турецький 3 з. 20 с., Добірний тур. 2 зол. 40 с., Середній тур. 2 зол. Цигара першої групи по 1 зол., другої по 90 сот., третьої по 75 сот., четвертої по 60 сот., пятої по 45 сот., шестої 35 сот., сьомої 30 сот., восьмої 25 сот., девятої 20 сот.

— **Пошесть душогубства.** На протязі вчорашнього дня трапилось у Львові пять випадків душогубства. Жертви — усе молоді люде; перевезені до шпиталя здебільша у стані небезпідійнім. Причини: кохання та безробіття.

— **Зниження дорожнечі** у минулому місяці зазначена офіціяльною варшавською комісією у цифрі 1·54 проц. Але населення якось цього не відчуває.

— **Спеціялісти від матерій,** які на протязі останнього часу ошукували людей на вулиці, продаючи їм будьто прегарне [illegible] сукно — попали вчора до арештів. Є їх пятьох.

— **Поїзда Винниченка до Праги.** З Берліна до Праги поїхав 23. січня ц. р. відомий наш письменник В. Винниченко. Проїзд цей між иншим звязаний з друком в Празі його нового великого роману „Сонячна Машина“. Роман написаний за останні два роки і складається з трьох великих частин, які вийдуть кожна окремо. Видання цього твору взяло на себе Вид. Т-во „Дзвін“.

— **Карпатський Довбуш.** З Ужгороду повідомляють: Перед кількома роками в східних околицях Закарпаття ґрасував славнозвісний опришок Шугай зі своїми товаришами. По довгім переслідуванні жандармерія його зловила й при спробі втекти застрілила. Тепер зявився наступник Шугая в особі Миколи Сівка, відомого серед селян під назвою Кобзинського. Кобзинський зібрав невелику ватагу й нападає з нею на подорожніх в околиці Великого Севлюша. Новочасний Довбуш людей не вбиває, а тільки забирає в них гроші й инше добро. Бідних він зовсім не зачіпає. Відвага опришків заходить так далеко, що вони серед білого дня зявляються в якімнебудь селі й на очах цілої громади випльондровують місцевих богачів, переважно крамарів. Жандармерія вже давненько ловить ватагу, але досі ще її не зловила.

— **Виміна заручників** між радянським урядом і польським відбулась 1. ц. м. у Столбцях. З території С. Р. С. Р. вернулось 136 інтернованих осіб і 70 їх кревняків, 40 засуджених на смерть і 7 священиків. Стан їх здоровля вдоволяючий.

Дописи.

Стрий. (*Поліційна самоволя*). Подаємо тут два приклади надужить, яких допускаються безкарно ріжні накажні війти, агенти „P.D.U.W.“ та органа державної поліції на нашім наказною в стрийському повіті. До хати Н. Ліганицької в Колодниці в часі її неприсутности (в хаті лишилось троє дітей, з яких найстарше має 9 літ) зайшов наказний війт, держ. поліцай та агент „P.D.U.W.“ та забрали подушку й хустку, за недоплату (як пізнійше виявилось) неправно жаданої асекураційної складки, дарма, що будинки пані В. є обезпечені в „Дністрі“ і тому є вільні від примусового обезпечення в польській асекурації.

Н Стрийкові війт, держ поліцай та агент „P.D.U.W.“ розбивають хати та комори, причім поліцай бє людей. І так: ця чесна кумпанія прийшла під хату Мачогана Дмитра, розбила її, бо нікого не було дома. Опісля розбила ще стайню. На це надійшла мати Мачогана, стара жінка й питається, що вони роблять. Розлючений поліціянт ловить її кігтями за лице й бе стусанами під бік і груди, зі словами: „ściąg ci trafi, ja z ciebie kapustę zrobię“. Вдершися до хати забирають куртку. На це надійшов сам господар Д. Мачоган і звертає їм увагу, що вони не мають права до нього, бо його будинки є обезпечені, дальше звертається до них, щоби брали иншу річ, як фант, бо ця йому потрібна до щоденного ужитку. Це нічого не помагає, фант забрали а господаря закували! Коли жінка стала в обороні чоловіка, кажучи: „коли берете його, беріть і мене“. На це поліцай вхопив її за груди та розірвав коралі. Закованого Мачогана випровадили за село, а там не знають що з ним робити пустили його домів. У тім селі, як довідуємося, ця чесна кумпанія розбила в той спосіб цілий ряд хат. Такі рабунки ширяться скрізь в цілому стрийському повіті і то зовсім безкарно! Де є влада?

Подаємо це до відома прокураторії в Стрию, Гол. Команді Держ. Поліції, Міністерству Внутрішних Справ та Українській Посольській Репрезентації.

Всячина.

Ліцитація автографів. На недавній ліцитації автографів славних людей в Парижі, автографи королів продано за далеко менші суми, аніж автографи письменників. Автограф Карла V. продано за 1000 франків, автограф його правнука Карла VIII. тільки за 225 франків, а Люїфилипа за 45 франків. За те рукопись Скаполаттія досягла суми 2.000 франків, а шість листків поета Жана Моро 2.900 франків.

Незгрдвний артист. Чарлі Чаплін, найславніший кінематографічний комік, що одружився три місяці тому — не має щастя до подружжя. Його молода жінка вернулась до родини, заявляючи, що негайно по шлюбі жила окремо.

Загадочний сон. У місті Труа (Troyes) у Франції трапився дивний випадок сну. Молода жінка спала на протязі чотирох днів, і лікарям, які стежили за нею, не вдалось пояснити сну ніякою недугою чи иншою зовнішньою причиною. Вона була зовсім здоровою.

Збирачі ґузиків. Нема мабуть предмету, який не найшов би свого збирача. Збирання ґузиків належить до рідких тодї, коли збирання марок є загально пануючою пошестю. Очевидно, що колекціонер ґузиків не збирає ґузиків від штанів чи жилеток. Цінність уявляють для нього ґузики до військових одностроїв, в яких формі і матеріялі як і орнаменті, можна вичитати ледви не всю воєнну історію Европи. Ґузики французької армії мають за собою обширну бібліографію, а навіть в свій час виходив французький журнал п. з. „Військовий ґузик“.

Невдатні гроші. Випущені срібні однодоляреві срібні монети у Злучених Державах не подобаються публиці. Вони є надто великі і надто грубо карбовані. Простолюддя називає їх „колесами з воза“.

Засуджене на загибіль місто. В північно-західній частині Аляски, є місто Номо, що являється найбільшим центром райфову золота. Воно заселене переважно пошукувачами золота. В ньому 13.000 мешканців. Цілу зиму воно зовсім відтяте від цілого світа завдяки великій студені та величезного сніговим заспам. Найблища місцевість віддалена від нього на 600 km. Нею є місто Wenok. Той зими вибухла в місті пошесть дифтерії. Денно хорує там 50—60 людей на дифтерію. Одинокий лікар вже захорував а також дві сестри милосердія хорі. Мешканці того міста звернулися до Америки з усильними проханнями по телєґрафу, щоби йти на ратунок загроженому населенню Номо. Виявилося однаке, що ратунок не такий легкий. Лікарства доставити було неможливо через снігові засипи. До міста можна дістатися тільки при допомозі собак, однаке нема охочих, які би рішилися на таку виправу. Тому кілька тижнів зголосився охотник пів-Ескімос а пів-Американець Жо Амуне. Він забрав зі собою лікарства і виправився з собаками в дорогу. Та не зважаючи на довгий протяг часу, з Номо немає ще вістки про те, чи він доїхав, чи не доїхав до міста.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський Театр під управою О. Мітковичевої грає тепер у Ряшеві в салі Народного Дому. У четвер дня 5. ц. м. виставлено буде „ВІЙ“.
У суботу 7. „ДЕ СЕЙДЕР НАХТ“.
У неділю 8. „МАРУСЯ БОГУСЛАВКА“.
У вівторок 10. „БРЕХНЯ“.
У середу 11. „УРІЄЛЬ АКОСТА“. 1325

Український Наддніпрянський хор Д. Котка:
У четвер 5. II. Перемишлянн. 1230 12-

Українське академічне Тов. „Студентська Громада“ улаштовує **в середу 11. лютого** в салі при вул. Оссолінських ч. 10 (давний „Уль“) **Веселі Вечерниці** з котиліоном. В програму входять монольоги, куплети, конкурс танців, радіо-концерти і т. п. Вступ за іменними запрошеннями, які набувати можна від 6—11 лютого між 6—7 веч. вул. Оссолінських ч. 10 І. пов. 1—3

Дрібні оголошення.

УКРАЇНЦІ памятайте на одиноку свою фірму з опалом, Івана Калитяка, Потоцького 47, яка доставляє найліпший вугіль і дрова так у Львові як також на провінцію по найнизших цінам. 1310 2—3

АДВОКАТ Д-Р ХОМИНСЬКИЙ в Камінці струм. пошукує концепієнта. 1314 2—2

КРИМСЬКІ ПЛАЩІ з кусників на свята вже замовляйте у Карпяка Львів вул. Куркова 11а. 1307 3—10

ВАЖНЕ для Пань! Фризура до лиця і стилеві лише в інституті „d'Beaute“. Личаківська 19. 1328 1—2

ВАЖНЕ для Пань! Фарбування волосся, тревалою фарбою „Henne“ на всі барви лише в інституті „d'Beaute“. Личаківська 19. 1328 а) 1—2

УЧИТЕЛЬКУ-(ЛЯ) до двох дітей IV. і VI. кл. народної пошукується. Зголошення з условами на адресу: о. Іван Фединський, Любінь великий к. Львова. 1322 1—2

УКРАЇНСЬКИЙ НАДДНІПРЯНСЬКИЙ ТЕАТР приймає негайно доброго драматичного артиста з теноровим голосом. Зголошення приймає адміністратор І. Слюсаренко. 1326 а) 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

За редакцію відповідає О. Костик
З друкарні Виданичої Спілки „Діло“. Львів, Ринок ч. 10.